

TERUGBLIK OP JANUARI - MAART 2020.

1. Een nieuwe aanwinst in het museum : een “kakkedoor”

Toen de vraag kwam of HKZ geïnteresseerd was in een "kakkedoor", wisten we niet meteen waar we zo'n meubelstuk in het museum een plaats konden geven. In de opkamer van het Heemhuisje stond al zo'n 'toiletstoel'.

Als het enigszins in de al krappe ruimte van het Heemhuisje past wijzen we aanbiedingen niet graag af.



Wanneer de armstoel met een gat in de zitting binnengebracht werd, waren we toch aangenaam verrast over de kwaliteit ervan: sierlijk afgewerkt in gevernist notenhout met onder de stoel een afgesloten kastje met een deurtje. Het meubel is zeker afkomstig van een meer verfijnd interieur.

Het gaf meteen ook aanleiding om wat meer over de "kakkedoor" op te vissen.

Mensen van een wat meer belegen leeftijd herinneren zich beslist dat bij hun ouders en grootouders zo een voor die tijd nuttig meubel aanwezig was. Ook in zieken- en rusthuizen was dit gewoon.

Verder onderzoek voert ons naar het onvolprezen (dit is geen cliché) naslagwerk van Jozef Weyns (°1913 - +1974) "Volkshuisraad in Vlaanderen", dat in 1974 postuum in 4 delen en in eigen beheer werd uitgegeven. Jozef Weyns was ook de oprichter van het Openluchtmuseum Bokrijk, dat hij vanaf 1953 heeft aangevat.

In deel 3 vinden we afbeeldingen van twee types toiletstoelen (dl 3 p. 1034 - 1036). Jozef Weyns geeft ook een bloemlezing van benamingen, zoals die in boedellijsten vermeld werden. We kiezen daaruit slechts enkele voorbeelden (dl 3 p. 1039 - 1040): een gemakkoffertje (1785), een hollants secreet met een pot (1703), eenen cacodoor (1718), privaetstoel (1539), nachtstoel (1763).

Een armstoel met een opening in de zitting werd in het Frans chaise percée genoemd. Lodewijk XIV (°1638 - +1715) zou in zijn kasteel te Versailles 274 stuks hebben laten plaatsen (dl 3 p. 1039). Om de herkomst van het woord "kakkedoor" te vinden, gaan we te rade bij het "Etymologisch woordenboek ..." van P. A. F. Van Veen en N. Van der Sys (1997). Daarin lezen we dat kakkedoor afkomstig is van het Franse caquetoire en caqueter, wat kakelen, babbelen betekent.

Als dit zo is, dan is "kakkedoor" een mooi voorbeeld van volksetymologie, waarbij een vreemd woord wordt aangepast aan het begrip of voorwerp in de eigen taal. Andere voorbeelden van die categorie zijn: gallerie wordt gaanderij, gazon wordt grazon. Zo zijn er talloze in het Nederlands ingeburgerde voorbeelden.

Alle voorgaande beschouwingen ter zijde gelaten, is de HKZ blij met de aanwinst en dankt de schenker, die zoals hij zelf formuleerde de stoel een tweede leven krijgt in het museum.

2. Het ABC van het militair erfgoed

Erfgoed Voorkempen en Erfgoed Noorderkempen hebben een boekje van 56 pagina's uitgegeven over het militair erfgoed in het kader van het Europees jaar van het Cultureel Erfgoed EYCH2018 met steun van de Vlaamse overheid.

De auteurs, Jan Van den Bossche en Stephan Delaruelle, geven een overzicht van de militaire conflicten in onze regio vanaf de middeleeuwse versterkingen tot en met de Koude Oorlog.

Een handige index geeft een alfabetisch overzicht van de vele termen uit de militaire vestingbouw. Tevens worden in de Leeswijzer de voornaamste bronnen vermeld, waarmee de geïnteresseerde zich verder kan verdiepen.

De Heemkundige Kring Zoersel heeft een aantal exemplaren in voorraad. Tijdens de gebruikelijke openingsuren kan een gratis exemplaar opgehaald worden.

Een andere mogelijkheid is de brochure te downloaden van de volgende website:

<https://www.rldevoorkempen.be/publicaties/gratis-downloads/2988>

3. Gemeente Zoersel en Kempisch Landschap voor schut gezet door ANB (Agentschap Natuur en Bos)

Toen wij in 2018 vernamen dat "Het Boshuisje" zou verkocht worden namen wij bij de eerste gelegenheid contact op met Philippe De Backer van Het Kempisch Landschap op een studiedag in de abdij van Averbode.

Alle belanghebbende partijen werden dan in het Bezoekerscentrum vrij snel rond de tafel gebracht om een strategie tot aankoop op te starten?

De Gemeente Zoersel was samen met het Kempisch Landschap snel bereid de nodige fondsen in de begroting te voorzien om deze aankoop te realiseren.

Het was de bedoeling, om zoals in Laakdal, waar "Den Eik" de Poort is tot de Merodebossen, van de omgeving van het Boshuisje met het bezoekerscentrum aan de ene kant en het Boshuisje als zachte horeca aan de andere kant "De Poort tot Zoerselbos" te maken...

Er rusten enkele beschermingen op het gebied waartoe het boshuisje behoort: namelijk ten eerste "Beschermd Landschap" met recht van voorkoop vanwege het Agentschap Natuur en Bos, ten tweede behoort het gebied tot het Habitatrichtlijngebied.

Onze verbazing was dan op zeker ogenblik zeer groot wanneer de aankoopadministratie van het ANB in de loop van de onderhandelingen aan de verkophoudende notaris laat weten zijn recht van voorkoop NIET te zullen uitoefenen. De ondertekenende personeelsleden van het ANB dragen in deze dan ook een enorme grote verantwoordelijkheid naar het verdere verloop van dit project en de goede afloop ervan.

Uit de onderhandelingen bleek snel dat de Gemeente Zoersel en het Kempisch Landschap niet de enige gegadigden voor deze aankoop waren, want ook de brouwer van de huidige uitbater (De Kroon uit Vorselaar) meldde zich als koper.

Vanaf dat ogenblik was het voor de Gemeente Zoersel strijden met ongelijke middelen! De gemeente was immers gehouden door het schattingsverslag. Uiteindelijk is de koop afgerond met een zeer laag bod boven het schattingsverslag, waar de gemeente niet meer kon reageren. Klaarblijkelijk was de Familie De Laet ook meer geïnteresseerd in een verkoop aan de huidige uitbater.

Het is dan ook meer dan onbegrijpelijk dat het ANB zijn recht van voorkoop niet uitoefende en gaven zij ook hiermee de voorkeur aan platvloers commercieel gewin van de uitbatersfamilie die al drie generaties de kantjes eraflopen.

Wanneer het ANB stelt dat het niet tot hun "policy" behoort om gebouwen aan te kopen klopt dat! Maar ook bij de aankoop van de boerderij van Boer Miljoen was dat hun policy. Toch hebben zij het gebouw gekocht. Zij hebben het gebouw laten afbreken en het terrein terug aan de natuur geschonken. Dus bij de aankoop van de boerderij was hiervoor op voorhand een visie. Op termijn zouden zij dus geen gebouw bezitten.

Dit zou ook met het Boshuisje het geval kunnen geweest zijn. Wanneer zij dit gebouw zouden gekocht hebben, stonden immers De Gemeente Zoersel en het Kempisch Landschap klaar voor een doorverkoop zodat het Boshuisje op termijn ook niet tot het patrimonium van het ANB zou behoord hebben.

Een enorme verkeken kans, maar "wat baten kaas en bril als een uil niet zien en wil".

Het boshuisje behoort tot het beschermd landschap en het zal nu voor de toekomst zaak zijn om voor 200% handhaving te zorgen en hier met een vergrootglas op toe te kijken. Wij denken hierover na, maar er zijn uiteraard mogelijkheden : parkeerproblematiek, ambulant verkooppunt in tuin, geurhinder, afvalwaterlozing in beek, voedselinspectie, geluidsoverlast enz, enz.

Dit wordt uiteraard ook weer een vervolgverhaal...

4. Verklaring van bestaande staatnamen

Herentalsebaan

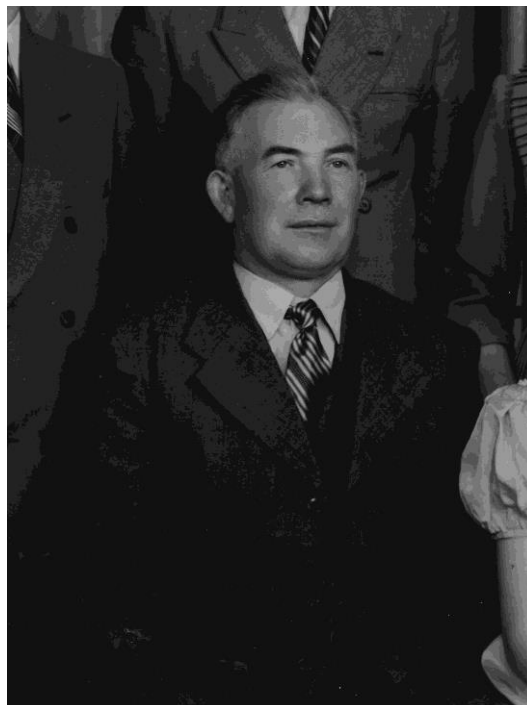
In de Atlas der Buurtwegen van de gemeente Zoersel, opgesteld in 1843, wordt deze straat "Oude Herentalsche baen chemin du hameau Doelen au hameau Eynhoven" genoemd. Op een Plan Figuratif van 1849 staat "Route de Zoersel à Herentals". Op andere plannen van rond die periode staan naast elkaar zowel "Herentalse Baen" als "Oude Herentalse Baen". Is dat dezelfde weg of is de Oude Herentalse baan de voortzetting van de weg na de verharding van het eerste deel?

In het boek "Van hoëre zegge" van Leo Van Rossum lezen we dat Graffendonk voorheen belangrijker was dan de Herentalsebaan. Deze laatste werd genoemd "Kerreweg", wat zoveel betekent als karrenspoor.

Biekorfstraat

In de Atlas der Buurtwegen van de gemeente Zoersel, opgesteld in 1843, wordt de huidige Graffendonk "Broekstraat" genoemd en de huidige Broekstraat "Broekstraatje".

De verbinding tussen Graffendonk en Herentalsebaan heette daarin "Raffendonckse Kerkpad", nu Biekorfstraat. In die verbindingsweg stond de hoeve van watman (trambestuurder), landbouwer en imker Jozef Van den Langenbergh (°1901 Vlimmeren – †1961 Zoersel). De bijenteelt was zijn hobby.



Jozef Van den Langenbergh

5. Cyriel Verschaevelaan herbenoemd

Vanwege de historische beladenheid van de persoon van Verschaeve (tijdens WOII koos hij de kant van de Duitsers en was een meer dan een actief collaborateur) besloten al verschillende gemeenten om straten genoemd naar deze dichter te veranderen. In Zoersel had het bestuur reeds in januari 2020 een historische duiding aangebracht op het straatnaambord.

Toch was deze situatie politiek niet houdbaar en plaatste oppositiepartij CD&V op 18 januari 2020 een bijkomend punt op de dagorde om deze straatnaam alsnog te wijzigen. Na meer dan een uur hierover te pallaveren koos het bestuur voor naamsverandering. Enkel Heerlijk Zoersel en Vlaams Belang stemden hierin tegen.

Bovendien was de meerderheid akkoord radiopresentatrice Sofie Lemaire te volgen met haar actie #meervrouwopstraat.

Er kwamen twee namen op tafel : burgemeester van Zoersel Trien van Hemeldonck en Alice Nahon, een dichteres die enige tijd in sanatorium Joostens verbleef.

We willen hierover ook wat meer duiding geven.

6. Mogelijke vrouwennamen in Zoersel



Nahon (1921). Collectie Letterenhuis

1. ALICE NAHON

Alice Nahon (geboren te Antwerpen op 16 augustus 1896 en aldaar gestorven op 21 mei 1933) was een Antwerpse dichteres. In Vlaanderen is zij wellicht het meest gekend door haar Avondliedeke III:

“’t Is goed in eigen hert te kijken, nog even voor het slapengaan

Of ik van dageraad tot avond, geen enkel hert heb zeer gedaan”

Haar vader was Nederlander en boekhandelaar in Antwerpen. Haar moeder, Julia Gijsemans, was afkomstig van Putte bij Mechelen en was onderwijzeres. Alice was derde in een gezin van elf kinderen. Van 1911 tot 1913 volgde ze de landbouwhuishoudschool te Overijse. Vanaf haar achttiende werkte ze korte tijd als leerling-verpleegster in het Stuivenbergziekenhuis te Antwerpen. Kort voor het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog werd ze ernstig ziek. Ze werd jarenlang behandeld als tuberculosepatiënte maar in feite leed ze aan chronische bronchitis en depressiviteit.

In 1915/1916 verbleef ze in verpleegtehuis en sanatorium Joostens te Sint Antonius Zoersel. De bewoners van de hoeve “de hoge Cutse” hebben haar ooit ontmoet en de familie woonde in de omgeving. Van juni 1917 tot december 1922 verbleef ze in het Sint Jozefinstituut, een sanatorium in Tessenderlo. Ze schreef in die periode twee dichtbundels: “Vondelingskens” (1920) en “Op zachte Vooizekens” (1921).

Na verblijven in Italië en Frankrijk ging ze vanaf 1927 werken in de stadsbibliotheek van Mechelen tot ze wegens haar wankele gezondheid eind 1930 op pensioen werd gesteld. Met de bundel “Schaduw” (1928) wilde ze zich tevergeefs afzetten tegen haar zoetgevooid imago en tegen de kritiek die ze daarvoor kreeg van o.a. Paul van Ostaijen en Maurits Nijhoff.

Begin de jaren dertig verbleef ze in Mortsel in de kasteelwoning van kasteel Cantecroy. In haar laatste levensjaar woonde ze in de Carnotstraat in Antwerpen, maar onderzoek in de bevolkingsregisters heeft uitgewezen dat alleen haar Engelse vriendin, Sylvia Newton, daar ingeschreven was. De dichtbundel “Maart-April” verscheen postuum (1936). Ze kreeg een graf op het erepark op Schoonselhof.

Er is natuurlijk heel wat over Alice Nahon geschreven, zoals vele artikels in Dietse Warande en Belfort, Nieuw Vlaams Tijdschrift, Ons Erfdeel, Vlaamse Gids, enz...

In de biografie van Alice Nahon door Manu Van der Aa, "Ik heb de liefde liefgehad. Het leven van Alice Nahon (Lannoo Tielt 2018) lezen we in de engelstalige samenvatting:

"...When she had recovered, Nahon attended the lectures on Flemish literature by the writer Pol De Mont. Her father desperately wanted to get her admitted to a sanatorium. He wrote to the "Bestuur van Burgerlijk Godshuizen(BBG)" of Antwerp – a kind of welfare organisation- owner of Stuivenberg hospital and Nahon's employer when she fell ill, to remind them of their liability. The BBG sent a doctor to examine Alice and in March 1916 she was admitted tot he Joostens sanatorium in Sint Antonius as suffering from tuberculosis. It was not clear how the diagnosis was made but we know now with certainty that is was wrong. The BBG paid for all the expenses, which seems to have been her father's main concern. However, Joostens was a sanatorium for men suffering from tuberculosis and Alice could only stay there exceptionally and for a short while. Nevertheles it lasted until june 1917 before Nahon moved tot the Sint-Jozefgesticht in Tessenderlo.

In Sint-Antonius Nahon had begun writing poetry again, after some coaching by Pol De Mont and editing by Willem Gijssels, her first poem (mijn poëzie) was published in the Flemish weekly "Vlaams Leven" in January 1917",

Zoals je uit deze tekst kan vaststellen was het verblijf van Alice Nahon in Sint-Antonius zeer kort en was de binding met Zoersel feitelijk ook niet wezenlijk. Misschien kan de cultuurraad deze overweging meenemen in haar beslissing bij het toekennen van een straatnaam.



2. CATHARINA (Trien) VAN HEMELDONCK

Om de betekenis van de politieke loopbaan van Trien Van Hemeldonck (1884 – 1960) te kunnen plaatsen is het nodig en belangrijk om even de algemene context aan te geven. Lokale geschiedenis heeft hoe dan ook altijd zijn verbanden met de grote geschiedenis.

Catharina Van Hemeldonck werd te Zoersel geboren op 22 mei 1884. Zij was dus dertig jaar toen de Grote Oorlog uitbrak. In het Koninkrijk België waar toen Koning Albert I regeerde ontwikkelden zich na 1918 enkele zeer belangrijke tendensen.

Sociaaleconomisch zien we de industriële expansie, geleid door een triomferende rijke burgerij, met de opkomst van de werknemersorganisaties van zijn vroegere grandeur verliezen. De BWP (Belgische Werklieden Partij, later Belgische Socialistische Partij) speelde hierin een belangrijke rol.

We zien het ontstaan van sociale verworvenheden door de arbeiders. Vanaf het einde van de 19^{de} eeuw ijverden zij om de kinderarbeid te verbieden, de duur van de arbeidsdag te verminderen (9 uur in 1909), het verkrijgen van werklozensteun en het invoeren van algemeen stemrecht. Ook werd in 1914 de schoolplicht ingevoerd van 6 tot 14 jaar.

De Vlaamse Beweging realiseerde na de vernederende dominantie door de Franstaligen (regering, leger en de bourgeoisie) de ene na de andere doorbraak naar erkenning.

Tal van Vlaamse wetten worden gestemd. In 1872 spreken de Vlaamse rechters Vlaams, in 1878 spreken de rijksambtenaren u in het Vlaams aan, in 1883 wordt Vlaams de voertaal in het middelbaar onderwijs, in 1884 wordt de normaalschool van Gent opgericht voor het klaarstomen van Nederlandstalige onderwijzers en in 1898 worden alle wetten in twee talen gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

Het ontstaan van trams en buurtspoorwegen, maar ook de fiets, veroorzaakten een diepe wijziging in het leven van de dorpen. Op een kwart eeuw tijd bestonden er geen afgelegen dorpen meer. Het platteland werd met de stad verbonden en nam geleidelijk de stedelijke mentaliteit over. In deze periode werd eveneens de algemene dienstplicht ingevoerd.

Gelijklopend zien we belangrijke ontwikkelingen in de emancipatie van de vrouw.

Al deze veranderingen gebeuren in Vlaanderen niet gelijktijdig en we kunnen zeggen dat de Kempen en Limburg eerder de achterblijvende gebieden waren.

Op politiek vlak zien we de overgang van het meervoudig elitair stemrecht naar het enkelvoudig algemeen stemrecht voor mannen. Vanaf 15 april 1920 mogen vrouwen gaan stemmen voor de gemeenteraadsverkiezingen en kunnen zij zich kandidaat stellen op de lijsten voor Kamer, Senaat en Provincies. Pas zeer laat in 1948 komt er algemeen stemrecht voor vrouwen vanaf 25 jaar. In Europees perspectief is dit zeer laat.

Toch zien we bij de gemeenteraadsverkiezingen van 1921 vrouwen op het politiek toneel verschijnen. Op 24 april 1921 trokken meer dan 2 miljoen vrouwen naar de stembus om hun stem uit te brengen voor de gemeenteraadsverkiezingen. Over heel België werden 196 vrouwen verkozen waarvan 13 tot schepenen en 6 tot burgemeester benoemd werden.

Dit gebeurde ook in Zoersel. In 1921 wordt Trien Van Hemeldonck schepenen. Dienstdoende burgemeester was Eduard Van Winkel. En de 2^{de} schepenen was Jos Cop.

In de loop van september 1924 zien we dat Trien Van Hemeldonck dienstdoende burgemeester wordt. Vanaf 1.1.1925 wordt Trien tot burgemeester benoemd en ze blijft dit tot 1938. Meer dan twee ambtstermijnen staat zij aan het hoofd van een nog typisch Kempische gemeente.



Huis Van Trien Van Hemeldonck
Herentalsebaan Zoersel

Dikwijls schrijven we in superlatieven dat zij de eerste vrouwelijke burgemeester was. Dit is zeker het geval als we het op Zoersels niveau bekijken, maar in gans Vlaanderen was, zoals hierboven reeds vermeld, dit zeker niet het geval.

Leen Van Molle, doctor in de geschiedenis, landbouwgeschiedenis en vrouwengeschiedenis aan de KUL, heeft wat dit betreft wetenschappelijk onderzoek gedaan voor de provincie Oost -Vlaanderen. Hier waren in 1921 reeds in 27 gemeenten vrouwen actief als schepenen en burgemeester. Feit is zeker dat zij zich moesten waarmaken in en optornen tegen een overheersende politieke mannenwereld.

Om het beleid van Trien Van Hemeldonck te kunnen evalueren hebben we het gemeentelijk archief nagetrokken. We namen de registers met gemeenteraadsverslagen en schepencollegeverslagen grondig door en ook de gemeentelijke jaarverslagen. Deze geven ons een duidelijk beeld van wat er zoal gebeurde in de gemeente.

Als voorbeeld halen we het jaarverslag van 1928 aan. Zoersel telde toen 1372 inwoners, waarvan 718 mannen en 654 vrouwen. 353 mannen en 316 vrouwen hadden gemeentelijk stemrecht en 350 mannen en 1 vrouw mochten stemmen voor de Kamer en Senaat.

De gemeenteraad bestond uit: Catharina Van Hemeldonck, burgemeester, Jos Cop en Emiel Verhoeven, schepenen, en Frans De Breucker, Louis Bosch, Louis Verheyen, August Verrezen en August Bartholomeussen waren raadsleden.

De Commissie van Openbare Onderstand bestond uit 5 leden; deze waren Frans Truyen, voorzitter, en Jos Dens, Frans Severeijns, August Van Giel en Gustaaf Fastré raadsleden.

Er waren 252 leerplichtige kinderen en Zoersel telde 13 dienstplichtigen.

In Zoersel waren er 3 mechanische schrijnwerkerijen en 5 diamantslijperijen die alle reeds werkten met gas- of elektrische motoren. Er waren twee maalders: Henri Ceulemans in het dorp en Alfons Van Den Bulck in de Zandstraat. Verder was er 1 blokmakerij, 1 broodbakkerij, 3 slaggers, 2 smeden en enkele mandenvlechters.

Grote investeringen gebeurden er niet. Jaarlijks werd er wat uitgegeven aan het onderhoud van de wegen en de werklozen werden hiervoor ingezet. De meisjesschool, Zusters van Vorselaar, was na de schoolstrijd in 1879 een door de gemeente aangenomen school en de gemeente betaalde daar 12 frank per leerling per jaar voor.

In de jaren dertig wordt er ook regelmatig gesproken over de uitbreiding van het bovengronds elektriciteitsnet. De jaarlijkse begroting gewone en buitengewone dienst lag net boven de 200.000 frank. Buiten de secretaris, Louis Peeters (tot 31.12.1924) en Georges Schrijvers (vanaf 1.1.1925), de veldwachter, Jules Van Giel, en de ontvanger Gustaaf Fastré was er geen ander personeel in dienst. De uitgaven van de C.O.O. bedroegen iets meer dan 6000 frank op jaarbasis.

Zoersel was in die periode nog vooral de kleine Kempische gemeente onder de lindeboom, zonder veel invloeden van buitenaf en waar de pastoor en de burgemeester de scepter zwaaiden.

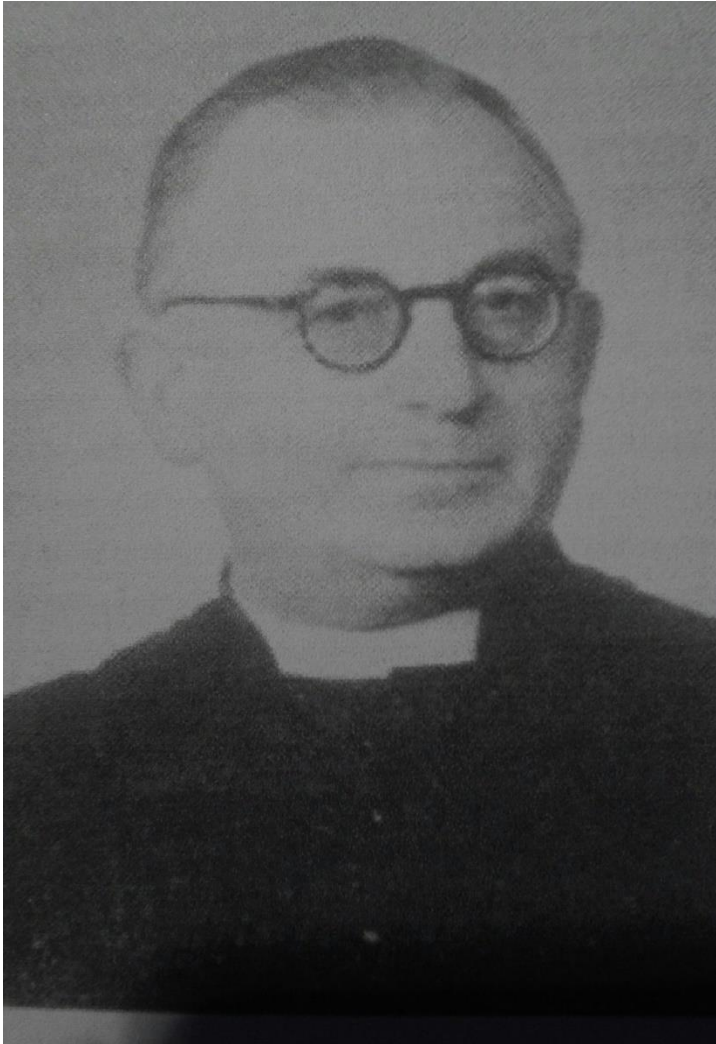
Wat kan er op korte tijd veel veranderen.....

7. Voorstel tot twee nieuwe staatnamen in Halle

Cultuurfunctionaris Lennert Vorsselmans vroeg ons de voorbije maanden een voorstel voor twee nieuwe straatnamen in Halle: één als nieuw ingeplande zijstraat van de Kattenberg en een tweede voor de nieuwe straat aan de nieuwbouwwoningen aan de Blokskens.

Wij stelden de Cultuurdienst twee straatnamen voor, nl. de Pastoor Jozef Busstraat (naam die we ook reeds vroeger voorstelden) of een toponymisch historische naam Schotstraat.

PASTOOR JOZEF BUS



Jozef Bus werd geboren te Hoogstraten op 18.02.1893 en overleed te Essen op 01.04.1966. Jozef Bus is kind van een hoveniersdochter uit Hoogstraten en een prozaische vader, die aan de normaalschool studeerde, slachtoffer werd van de schoolstrijd in 1879 en als douanier naar onze grensstreek kwam.

Jozef Bus geniet zijn opleiding in het Klein Seminarie te Hoogstraten. Gedurende de Grote Oorlog is hij grootseminarist te Mechelen. In 1917 heeft hij gewetensbezwaren om de politieke houding van zijn kardinaal te moeten ondertekenen.

Onder dwang tekent hij maar ontlast zich in vlamme Rodenbachverzen. Gedurende zijn loopbaan is hij leraar te Schaarbeek, Diest en Aarschot en kapelaan in Heist-op-den-Berg, Sint-Andries in Antwerpen en Wijnegem. Hij is pastoor te Halle van 07/02/1943 tot 30/09/1955. Nadien wordt hij rector in Essen.

In zijn studententijd kunnen we hem een romantisch flamingant noemen, nadien vroom preconciulaire priester-dichter, linguïst, bezeten van Latijn en Grieks, geleerde geschiedenisvorser met een obsessie voor tekenen en schilderen. Hij is overleden aan

maagkanker. Als pastoor te Halle schreef hij in het Mariajaar 1954 "De Ommegang der Immaculata", een bundel Mariagedichten.

Tijdens zijn pastoraat te Halle deed hij veel opzoekingswerk over de geschiedenis van Halle. Hij heeft hierover heel wat geschreven en in "Oudheid en Kunst" van de geschiedkundige kring te Brecht publiceerd hij een monografie over de tienden van Halle. Hij heeft ons een uitgebreid archief nagelaten.

Met zijn opzoekingen en geschriften als basis zou vandaag een masterstudent geschiedenis een thesis kunnen schrijven over de geschiedenis van Halle.

Vandaar dat wij het cultureel-historisch belangrijk vinden om een nieuwe straat te benoemen als "Pastoor Jozef Busstraat".

Over de geschiedenis van Halle vinden we ook informatie in het werk van Durt, pastoor Knaeps, meester Wouters en Leo Cautereels.

Enkele jaren geleden verwierven we het volledige uitgebreide archief van de Heer Durt via zijn zoon die in de Sint-Martinusstraat woont. Ook hij heeft veel opzoekingswerk gedaan over Halle en omstreken.

Een rijke bron van informatie zijn de pastoorsmanualen en de kaart van pastoor Knaeps.

Leo Cautereels heeft in de Milieukrant verscheidene artikels geschreven over Halle.

Meester Wouters heeft in zijn monografie over Halle vooral gebruik gemaakt van pastoor Bus en het parochiearchief.

HET SCHOT

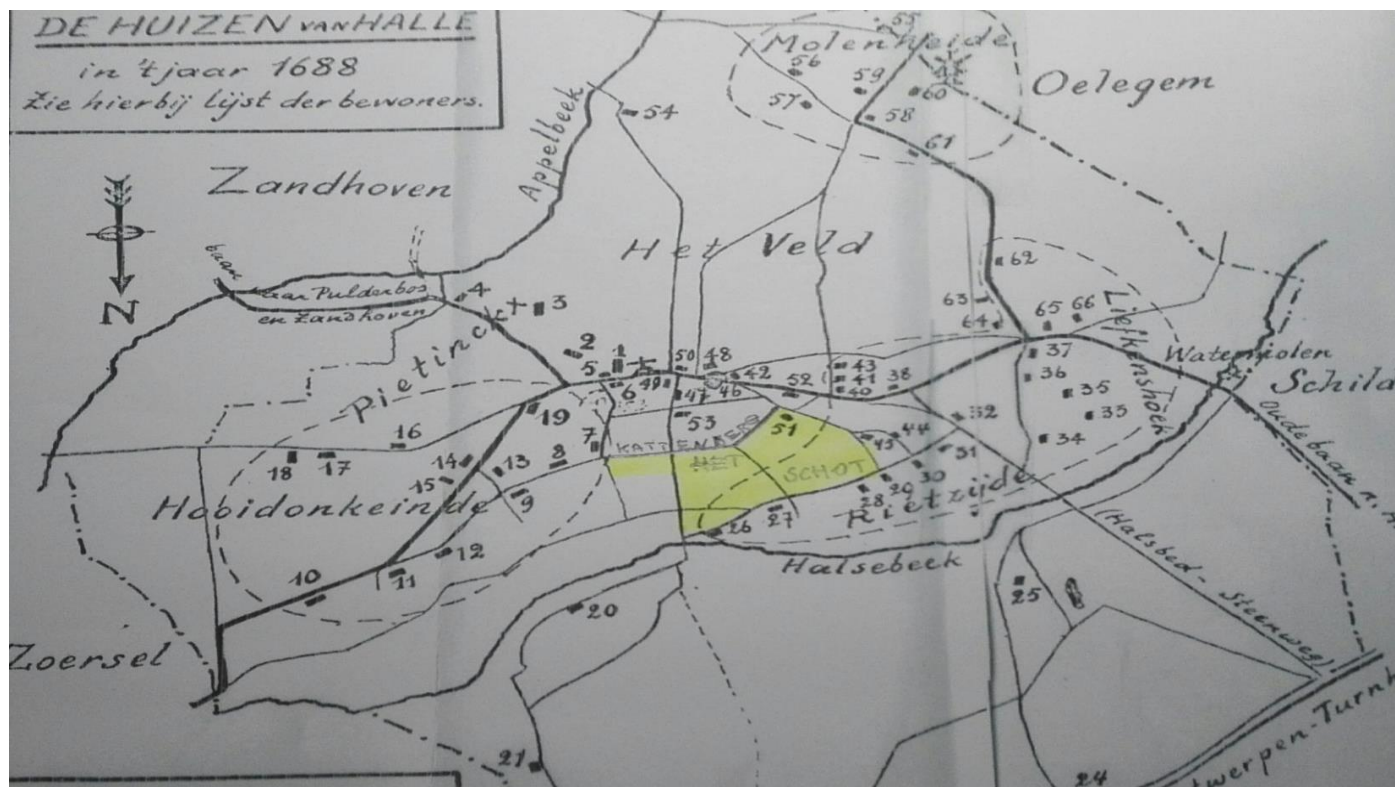
In de geschriften van Bus vinden we een tekst met toponiemen over de locatie aan de Kattenberg waar de nieuwe straat getrokken wordt. De plaats wordt "het Schot" genoemd.

We citeren uit de tekst van Bus waar hij een wandeling door Oud Halle beschrijft met als vertrekpunt "Het Schuttershof". "De Schutter" was een ambt nauw verwant aan veldwachter en het was zijn taak om het vee in "het Schot" te jagen en te bewaken. Het schot had een of andere omheining (schutting) van haag, kantstruiken of kantbomen. Het Schuttershof was gelegen op "de goede plaats" dicht bij het schot, de plaats waar het vee moest geborgen worden dicht bij den Kattenberg. Etymologisch verwijst Katten naar kattel = vee en berg naar bergen, borgen, borg.

Het schot ligt achter de Kattenberg, een droge zandige hoogte tussen het dorp en de meersen van de Halsebeek en dus een plaats die zeer geschikt is om een schot in te richten. Een spoor van de oude omheining is de zware eikenhaag achter het huis van Fieneken Faes en Mieke Geets. Een eigenaardigheid in het schotgebied is een langwerpige uitgegraven vijver, die iedereen kent als "Ridderkens Put" en dienst deed als drinkplaats.

Vanuit het schot vertrokken verschillende "veewegen" naar de meersen van Van Looveren, van De Cordt, langs Dillen en langs Rozeke Joris.

Vandaar dat wij het historisch aangewezen vinden om de nieuwe straat juist op deze plaats de "Schot te noemen.



ALTERNATIEVEN

Wij hoorden dat op een eerste bespreking op de cultuurraad de naam van Tuimelaarstraat genoemd werd, naar de naam van het bier dat in de brouwerij van Halle (Cautereels) gebrouwen werd. Deze brouwerij was gelegen in het centrum van het dorp. Vandaar dat onze suggestie aan de cultuurraad is om de nieuwe straat op de Blokskens eventueel "Tuimelaarstraat" te noemen.

Bij de PPS-uitbreiding in de Lindedreef komt de "Pastoor Jozef Busstraat" zeker nog van pas.

De Heemkundige Kring Zoersel heeft in zijn museum "De Groot Zoerselse Geschiedenis" een origineel schilderij van Jozef Bus van de pastorietuin en in het archief een originele uitgave van "De ommegang der immaculata". Wij kregen deze stukken via Paul Stryckers (Natuurpunt) ter beschikking uit de nalatenschap van zijn oom Alex Stryckers, een studiemakker uit de retorica en steeds bevriend gebleven met Jozef Bus.

In het museum kan je ook door een map bladeren met daarin 27 tekeningen en schetsen van Jozef Bus. Deze tekeningen komen uit het Rijksarchief van de provincie Antwerpen te Beveren.

8. 't Is ni miër lek at gewest is'

Nadat Leo Van Rossum in 2007 met de Landelijke Gilde het boek "Van hoëre zegge" uitbracht, met de geschiedenis van tientallen boerderijen uit Zoersel, heeft hij zopas een nieuw boek uitgegeven:

't Is nie miër lek at gewest is'

In dit boek vertelt hij de Zoerselse geschiedenis aan de hand van postkaarten en foto's. Volgende onderwerpen komen onder andere uitvoerig aan bod : het Zoerselhof, de lindeboom, de kerk met patroonheiligen, de pastorij, de molen en het molenhuis, het Dorp, de brouwerij, de Zandstraat met de meisjesschool, het Boshuisje, het Groot Boshuis en het Zoerselbos, de jeugdherberg, de kapellekes, Zoerselse rijmen en gedichten en folklore in Zoersel.

Dit boek is een aanrader en eventueel een prachtig geschenk en het is te koop in het Heemhuisje aan de prijs van 25 Euro.

Heeft u belangstelling, spring gerust eens bij ons binnen op donderdagavond of op de derde zondag als het museum open is. U kan het eventueel ook via mail bestellen, maar weet dat de verzending enorm duur is, nl. 16 Euro. Dit boek is een verrijking voor elke bibliotheek!

Aangesloten bij Heemkunde Gouw Antwerpen vzw - nr. 1075

Secretariaat en briefwisseling: Zandstraat 117 – 2980 Zoersel

Tel. 03 312 20 00 en Heemhuisje 03 2980 854

Zetel en V.U.: Heemhuisje Schoolstraat 9 – Zoersel – J. Denissen

E-mail : heemkundige.kring.zoersel@zoersel.be en

www.heemkundigekringzoersel.be

Rek.nr. BE85 9796 2311 8406

Museum open de derde zondag van elke maand van 10 tot 17 uur. Inkom gratis.

Andere dagen kan ook mits aanvraag per e-mail 3 weken vooraf. Inkom is dan 2,00 Euro p/p met een minimum van 20,00 Euro.

Archief geopend elke donderdagavond van 20 tot 22 uur. Behalve op feestdagen.

Lidmaatschap:

door overschrijving van de gepaste bijdrage op de HKZ-rekening BE85 9796 2311 8406 met vermelding HKZ-lidgeld 2020

Gewoon lid € 7,00 - Steunend lid € 13,00 - Erelid € 25,00

Veel dank aan onze trouwe leden die spontaan betaalden.

Om papier- en portkosten te vermijden vragen wij u ons uw e-mailadres op te geven.